Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2024-2029

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

2024/2078(INI)

09.01.2025

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

Έκθεση της Επιτροπής του 2024 για το κράτος δικαίου
(2024/2078(INI))

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Εισηγήτρια: Ana Catarina Mendes

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....3

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2024 για το κράτος δικαίου
(2024/2078(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και ιδίως το άρθρο 2, το άρθρο 3 παράγραφος 1, το άρθρο 3 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο, το άρθρο 4 παράγραφος 3 καθώς και τα άρθρα 5, 6, 7, 11, 19 και 49,

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ιδίως τα άρθρα της που αφορούν τον σεβασμό, την προστασία και την προαγωγή της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση, μεταξύ άλλων τα άρθρα 70, 258, 259, 260, 263, 265 και 267,

– έχοντας υπόψη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ο Χάρτης»),

– έχοντας υπόψη την νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ),

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2024, με τίτλο «Έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου — Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (COM(2024)0800),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητος για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης[1] («κανονισμός για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου»),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων[2] (κανονισμός περί κοινών διατάξεων),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 390/2014 του Συμβουλίου[3],

– έχοντας υπόψη την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

[1] ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[2] ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[3] ΕΕ L 156 της 26.3.2021, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.

– έχοντας υπόψη τις πράξεις των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και τις συστάσεις και εκθέσεις της καθολικής περιοδικής εξέτασης του ΟΗΕ, καθώς και τη νομολογία των οργάνων των Συνθηκών του ΟΗΕ και τις ειδικές διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,

– έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων, καθώς και τις συμβάσεις, τις συστάσεις, τα ψηφίσματα, τις γνωμοδοτήσεις και τις εκθέσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, της Επιτροπής Υπουργών, του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, της Συντονιστικής Επιτροπής για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ποικιλομορφίας και της ένταξης, της Επιτροπής της Βενετίας και άλλων οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης,

– έχοντας υπόψη τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας,

– έχοντας υπόψη το μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 23ης Μαΐου 2007, καθώς και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2023, σχετικά με τις προτεραιότητες της ΕΕ για τη συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης την περίοδο 2023-2024,

– έχοντας υπόψη την αιτιολογημένη πρόταση της Επιτροπής για απόφαση του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2017, για τη διαπίστωση της ύπαρξης σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας (COM(2017)0835), σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 ΣΕΕ,

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 25ης Οκτωβρίου 2016 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τη θέσπιση μηχανισμού της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα[4],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 1ης Μαρτίου 2018 σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής να ενεργοποιήσει το άρθρο 7 παράγραφος 1 ΣΕΕ όσον αφορά την κατάσταση στην Πολωνία[5],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Απριλίου 2018 σχετικά με την ανάγκη δημιουργίας ενός μέσου για τις ευρωπαϊκές αξίες που θα στηρίζει τις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών που προάγουν τις θεμελιώδεις αξίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο[6],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 12ης Σεπτεμβρίου 2018 σχετικά με πρόταση να κληθεί το Συμβούλιο να διαπιστώσει, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από την Ουγγαρία των αξιών στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση[7],

[4] ΕΕ C 215 της 19.6.2018, σ. 162.
[5] ΕΕ C 129 της 5.4.2019, σ. 13.
[6] ΕΕ C 390 της 18.11.2019, σ. 117.
[7] ΕΕ C 433 της 23.12.2019, σ. 66.

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 13ης Νοεμβρίου 2018 σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα για τις μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση[8],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 14ης Νοεμβρίου 2018 σχετικά με την ανάγκη ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού για την προστασία της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων[9],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 7ης Οκτωβρίου 2020 σχετικά με τη θέσπιση μηχανισμού της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα[10],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 13ης Νοεμβρίου 2020 σχετικά με τον αντίκτυπο των μέτρων κατά της COVID-19 στη δημοκρατία, τα θεμελιώδη δικαιώματα και το κράτος δικαίου[11],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 17ης Δεκεμβρίου 2020 σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών «Minority SafePack — one million signatures for diversity in Europe»[12],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Ιουνίου 2021 σχετικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 περί αιρεσιμότητος[13],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 24ης Ιουνίου 2021 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2020 για το κράτος δικαίου[14],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Ιουλίου 2021 σχετικά με τη δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης[15],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμα της 16ης Σεπτεμβρίου 2021 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τον χαρακτηρισμό της έμφυλης βίας ως νέου τομέα εγκληματικότητας που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 83 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ[16],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Νοεμβρίου 2021 σχετικά με την ενίσχυση της δημοκρατίας και της ελευθερίας και πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης στην ΕΕ: η αθέμιτη χρήση αγωγών αστικού και ποινικού δικαίου για τη φίμωση δημοσιογράφων, ΜΚΟ και της κοινωνίας των πολιτών[17],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με την αξιολόγηση των προληπτικών μέτρων για την αποφυγή της διαφθοράς, των παράτυπων δαπανών

[8] ΕΕ C 363 της 28.10.2020, σ. 13.
[9] ΕΕ C 363 της 28.10.2020, σ. 45.
[10] ΕΕ C 395 της 29.9.2021, σ. 2.
[11] ΕΕ C 415 της 13.10.2021, σ. 36.
[12] ΕΕ C 445 της 29.10.2021, σ. 70.
[13] ΕΕ C 67 της 8.2.2022, σ. 86.
[14] ΕΕ C 81 της 18.2.2022, σ. 27.
[15] ΕΕ C 99 της 1.3.2022, σ. 146.
[16] ΕΕ C 117 της 11.3.2022, σ. 88.
[17] ΕΕ C 205 της 20.5.2022, σ. 2.

και της κατάχρησης των ενωσιακών και εθνικών κονδυλίων όσον αφορά τα ταμεία έκτακτης ανάγκης και τους τομείς δαπανών που αφορούν τη διαχείριση κρίσεων[18],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Μαρτίου 2022 σχετικά με τη συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών στην Ευρώπη[19],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Μαρτίου 2022 σχετικά με το κράτος δικαίου και τις συνέπειες των αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης[20],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Μαΐου 2022 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2021 για το κράτος δικαίου[21],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Ιουνίου 2022 σχετικά με το κράτος δικαίου και την πιθανή έγκριση του πολωνικού εθνικού σχεδίου ανάκαμψης (RRF)[22],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2020 και το 2021[23],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Οκτωβρίου 2022 σχετικά με το κράτος δικαίου στη Μάλτα, πέντε χρόνια μετά τη δολοφονία της Daphne Caruana Galizia[24],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του, της 20ής Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την αύξηση των εγκλημάτων μίσους κατά ΛΟΑΤΚΙ ατόμων σε όλη την Ευρώπη μέσα από το πρίσμα της πρόσφατης ομοφοβικής δολοφονίας στη Σλοβακία[25],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τη φυλετική δικαιοσύνη, την απαγόρευση των διακρίσεων και την καταπολέμηση του ρατσισμού στην ΕΕ[26],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 24ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Ουγγαρίας με τους προβλεπόμενους στον κανονισμό για την αιρεσιμότητα όρους του κράτους δικαίου και την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ουγγαρίας[27],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 30ής Μαρτίου 2023 σχετικά με την έκθεση του 2022 για το κράτος δικαίου – η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση[28],

[18] ΕΕ C 251 της 30.6.2022, σ. 48.
[19] ΕΕ C 347 της 9.9.2022, σ. 2.
[20] ΕΕ C 347 της 9.9.2022, σ. 168.
[21] ΕΕ C 479 της 16.12.2022, σ. 18.
[22] ΕΕ C 493 της 27.12.2022, σ. 108.
[23] ΕΕ C 125 της 5.4.2023, σ. 80.
[24] ΕΕ C 149 της 28.4.2023, σ. 15.
[25] ΕΕ C 149 της 28.4.2023, σ. 22.
[26] ΕΕ C 161 της 5.5.2023, σ. 10.
[27] ΕΕ C 167 της 11.5.2023, σ. 74.
[28] ΕΕ C 341 της 27.9.2023, σ. 2.

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 28ης Φεβρουαρίου 2024 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2023 για το κράτος δικαίου[29],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 1ης Ιουνίου 2023 σχετικά με τις παραβιάσεις του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ουγγαρία και τη δέσμευση ενωσιακών κονδυλίων[30],

– έχοντας υπόψη τη σύστασή του της 15ης Ιουνίου 2023 προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή σχετικά με τη διερεύνηση εικαζόμενων παραβάσεων και περιστατικών κακοδιοίκησης κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ένωσης σε σχέση με τη χρήση του λογισμικού Pegasus και αντίστοιχου κατασκοπευτικού λογισμικού παρακολούθησης[31],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Ιουλίου 2023 σχετικά με τον εκλογικό νόμο, την ερευνητική επιτροπή και το κράτος δικαίου στην Πολωνία[32],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Οκτωβρίου 2023 σχετικά με το κράτος δικαίου στη Μάλτα: η συμπλήρωση 6 ετών από τη δολοφονία της Daphne Caruana Galizia και η ανάγκη προστασίας των δημοσιογράφων[33],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 18ης Ιανουαρίου 2024 σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση – ετήσια έκθεση 2022 και 2023[34],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμα 2262 (2019) της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, της 24ης Ιανουαρίου 2019, σχετικά με την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες,

– έχοντας υπόψη τις συστάσεις και τις εκθέσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Ύπατου Αρμοστή για τις Εθνικές Μειονότητες, του Εκπροσώπου για την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης και άλλων οργάνων του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ), τη συνεργασία μεταξύ της ΕΕ και του ΟΑΣΕ για τον εκδημοκρατισμό, την οικοδόμηση θεσμών και τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και την ετήσια έκθεση του ΟΑΣΕ για τα εγκλήματα μίσους, στο πλαίσιο της οποίας τα συμμετέχοντα κράτη δεσμεύθηκαν να θεσπίσουν νομοθεσία για κυρώσεις με γνώμονα τη σοβαρότητα των εγκλημάτων μίσους, να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση του περιορισμένου αριθμού καταγγελιών και να εισαγάγουν ή να αναπτύξουν περαιτέρω δραστηριότητες ανάπτυξης ικανοτήτων για υπαλλήλους των αρχών επιβολής του νόμου και των εισαγγελικών και δικαστικών αρχών με σκοπό την πρόληψη, διερεύνηση και δίωξη των εγκλημάτων μίσους,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της εξεταστικής επιτροπής PEGA και τη σύστασή της, της 15ης Ιουνίου 2023, προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή σχετικά με τη διερεύνηση εικαζόμενων παραβάσεων και περιστατικών κακοδιοίκησης κατά την εφαρμογή της

[29] ΕΕ C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
[30] ΕΕ C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.
[31] ΕΕ C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
[32] ΕΕ C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
[33] ΕΕ C, C/2024/2656, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
[34] ΕΕ C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.

νομοθεσίας της Ένωσης σε σχέση με τη χρήση του λογισμικού Pegasus και αντίστοιχου κατασκοπευτικού λογισμικού παρακολούθησης[35],

– έχοντας υπόψη τις εκθέσεις ανατροφοδότησης, τους απολογισμούς αποστολών, τις γραπτές ερωτήσεις και απαντήσεις της Ομάδας Παρακολούθησης της Δημοκρατίας, του Κράτους Δικαίου και των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (DRFMG)[36],

– έχοντας υπόψη το άρθρο 55 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (A10-0000/2025),

A. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ένωση βασίζεται στις κοινές αξίες, που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες—αξίες που είναι κοινές στα κράτη μέλη της ΕΕ·

Δικαιοσύνη και διαφθορά

1. υπογραμμίζει ότι η δίκαιη και προσβάσιμη δικαιοσύνη αποτελεί βασική αρχή του κράτους δικαίου η οποία απαιτεί ανεξάρτητο δικαστικό σύστημα· επαναλαμβάνει ότι η πρόσβαση στη δικαιοσύνη είναι απαραίτητη για την άσκηση των δικαιωμάτων των πολιτών, την αμφισβήτηση των διακρίσεων και τη λογοδοσία των υπευθύνων λήψης αποφάσεων·

2. σημειώνει ότι η Επιτροπή έχει εντοπίσει διαρθρωτικές προκλήσεις σε σχέση με τη βελτίωση της αποδοτικότητας του δικαστικού συστήματος ορισμένων κρατών μελών[37]· τονίζει την ανάγκη για διαφανείς και αξιοκρατικούς διορισμούς σε θέσεις δικαστών υψηλού επιπέδου, χωρίς πολιτικές παρεμβάσεις·

3. καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν άμεσα τις εκκρεμείς αποφάσεις, και προτρέπει την Επιτροπή να αξιολογήσει τις συνέπειες για τη συμμόρφωση με το δίκαιο της ΕΕ και να κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει, εάν χρειαστεί·

4. επικροτεί την αναθεώρηση της οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων[38] ώστε να καλυφθούν τα νομικά κενά και να διασφαλιστεί ότι τα θύματα μπορούν να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη και να λαμβάνουν υποστήριξη·

---

[35] ΕΕ C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.

[36] Για όλες τις δραστηριότητες παρακολούθησης της DRFMG, βλ.: https://www.europarl.europa.eu/committees/el/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662.

[37] Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2024, με τίτλο «Έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου» (COM(2024)0800), παράρτημα με συστάσεις, σ. 1, 9, 11, 19 και 24.

[38] Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

5. επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Επιτροπή να ολοκληρώσει ταχέως τις διαπραγματεύσεις για τη συμμετοχή της ΕΕ στην Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς (GRECO) του Συμβουλίου της Ευρώπης, και ζητεί να καλύπτονται τα θεσμικά όργανα της ΕΕ στην ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου·

6. σημειώνει την τάση ορισμένων κρατών μελών να καθυστερούν ή να μην εφαρμόζουν τις αποφάσεις του ΔΕΕ, και ζητεί να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμογή των αποφάσεων αυτών·

7. καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στις δημόσιες υπηρεσίες ενισχύοντας τα πλαίσια για την καταπολέμηση της διαφθοράς, μεριμνώντας για τη δημιουργία ανεξάρτητων εποπτικών φορέων, προάγοντας την προστασία των καταγγελτών, βελτιώνοντας τα πλαίσια ακεραιότητας και ασκώντας πιέσεις για τη θέσπιση νομοθεσίας· εκφράζει τη λύπη του για την έλλειψη σχετικής προόδου όσον αφορά την αντιμετώπιση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου σε ορισμένα κράτη μέλη·

Πολυφωνία και ελευθερία των μέσων ενημέρωσης

8. επικροτεί πρωτοβουλίες όπως ο ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης (ΕΚΕΜΕ)[39], και ζητεί την ταχεία εφαρμογή του· καλεί τα κράτη μέλη να βελτιώσουν τη διαφάνεια όσον αφορά την κατανομή κονδυλίων για κρατική διαφήμιση· καλεί την Επιτροπή να παράσχει στα κράτη μέλη την αναγκαία συνδρομή για τη μεταφορά του ΕΚΕΜΕ στο εθνικό δίκαιο·

9. καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πλήρως την οδηγία για την καταπολέμηση των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (ΣΑΑΣΚ)[40] και τη σύσταση (ΕΕ) 2022/758 της Επιτροπής, της 27ης Απριλίου 2022, σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού(«στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού»)[41] και να εγκρίνουν ολοκληρωμένα εγχώρια μέτρα κατά των ΣΑΑΣΚ με γνώμονα την προστασία των δημοσιογράφων και την παροχή στήριξης σε όσους βρίσκονται αντιμέτωποι με κινδύνους·

10. προτρέπει τα κράτη μέλη να προστατεύουν την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης, να αποτρέπουν τη συγκέντρωση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων ενημέρωσης και να καταπολεμούν την παραπληροφόρηση, ιδίως με ισχυρούς νόμους και ανεξάρτητες ρυθμιστικές αρχές· τονίζει τη δημοκρατική σημασία μιας ανεξάρτητης, σταθερής δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και την ανάγκη να διασφαλίζεται η χρηματοδότηση των δημόσιων μέσων ενημέρωσης·

---

[39] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1083 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ (ευρωπαϊκός κανονισμός για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης) (ΕΕ L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

[40] Οδηγία (ΕΕ) 2024/1069 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Απριλίου 2024, για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες αγωγές ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») (ΕΕ L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

[41] ΕΕ L 138 της 17.5.2022, σ. 30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj.

11. καταδικάζει απερίφραστα τον κρατικό έλεγχο και τις πολιτικές παρεμβάσεις στις επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης, και ζητεί να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες ώστε να κατοχυρώνεται η ασφάλεια και προστασία των δημοσιογράφων·

Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών

12. συμφωνεί με την εκτίμηση της Επιτροπής, ότι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΥΑΔ) είναι ουσιαστικής σημασίας για την ισορροπία δυνάμεων·

13. εκφράζει την ανησυχία του για την αυξανόμενη τάση να υποβάλλονται οι ΟΚΠ και οι ΥΑΔ σε περαιτέρω νομικούς περιορισμούς, έλλειψη χρηματοδότησης και επιθέσεις· ζητεί να διαμορφωθεί ένα ευνοϊκό και υποστηρικτικό πλαίσιο για την κοινωνία των πολιτών, και επαναλαμβάνει τη σημασία της έγκρισης της οδηγίας για την καταπολέμηση των SLAPP και της σύστασης (ΕΕ) 2022/758 της Επιτροπής για την προστασία των ΟΚΠ· θεωρεί ότι η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να επεκτείνουν τη χρηματοδότηση για ΟΚΠ·

Ισότητα και απαγόρευση των διακρίσεων ενώπιον του νόμου

14. υπενθυμίζει ότι τα νομικά πλαίσια των κρατών μελών πρέπει να κατοχυρώνουν την ίση νομική μεταχείριση και να προωθούν την ισότητα και το δικαίωμα των ατόμων να μην υφίστανται διακρίσεις σε δικαστικές διαδικασίες· καλεί την Επιτροπή να ενεργεί σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις εν λόγω αρχές· αναγνωρίζει ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων εντός της ΕΕ δεν θα πρέπει να παρεμποδίζεται από πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις·

15. καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να επεκτείνουν τη νομική βάση της ΕΕ στον τομέα αυτόν και να υποβάλουν πρόταση σχετικά με τα εγκλήματα μίσους και τη ρητορική μίσους· καλεί το Συμβούλιο να εγκρίνει την οδηγία 2008/140[42]·

16. ζητεί τη νομική προστασία των γυναικών, τη συμπερίληψη της έμφυλης βίας ως εγκλήματος στην ενωσιακή νομοθεσία, την υποβολή πρότασης της ΕΕ για νόμους σχετικά με τον βιασμό βασιζόμενους στη συναίνεση, και την κατοχύρωση της πρόσβασης σε ασφαλή, νόμιμη άμβλωση στον Χάρτη·

17. υπογραμμίζει ότι όλοι οι πολίτες—ανεξάρτητα από την εθνικότητα, τον τόπο γέννησης ή τη νομοτυπικότητα της άφιξής τους στα κράτη μέλη—πρέπει να είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, και ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν περαιτέρω τις διακρίσεις λόγω εθνικότητας· καλεί την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη σέβονται το κράτος δικαίου στα εθνικά τους σχέδια κατά την εφαρμογή του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο·

18. ζητεί να συνεχιστεί η δράση κατά των διακρίσεων και των εγκλημάτων που στοχεύουν μειονοτικές ομάδες και εθνικές, εθνοτικές, γλωσσικές και θρησκευτικές μειονότητες· καλεί επιτακτικά την Επιτροπή να προσθέσει έναν πυλώνα στην ετήσια έκθεση για το

[42] Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού (COM(2008)0426).

κράτος δικαίου όσον αφορά την ενίσχυση της καταπολέμησης κάθε μορφής διακρίσεων·

Η ενιαία αγορά και το κράτος δικαίου

19. τονίζει τη σημασία του κράτους δικαίου για τη διασφάλιση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς, και υπογραμμίζει εκ νέου ότι τα δικαστικά συστήματα, τα αποτελεσματικά πλαίσια για την καταπολέμηση της διαφθοράς και η προστασία της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης είναι ζωτικής σημασίας για τον θεμιτό ανταγωνισμό, την ασφάλεια δικαίου και την εμπιστοσύνη μεταξύ των οικονομικών φορέων[43]·

Εργαλεία του κράτους δικαίου και η οικονομική διάσταση

20. καλεί την Επιτροπή να αναπτύξει περαιτέρω μια άμεση σύνδεση μεταξύ προληπτικών μέσων και των μέσων αντίδρασης και να κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει μέσω της εφαρμογής του άρθρου 7 ΣΕΕ, του γενικού μηχανισμού αιρεσιμότητας και των οριζόντιων αναγκαίων πρόσφορων όρων του Χάρτη·

21. επισημαίνει την ανάγκη για έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό αιρεσιμότητας που να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση με το κράτος δικαίου στο σύνολο του ενωσιακού δικαίου, πέραν της δημοσιονομικής του διάστασης· καλεί επιτακτικά την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του μηχανισμού αυτού·

22. ζητεί να θεσπιστούν έξυπνοι όροι ώστε να μπορούν τα ενωσιακά κονδύλια να παρακάμπτουν τις εθνικές κυβερνήσεις που υπονομεύουν το κράτος δικαίου και να διανέμονται απευθείας σε δήμους, μη κυβερνητικές οργανώσεις και άλλους φορείς που υπερασπίζονται τις αξίες της ΕΕ·

Σύστημα ελέγχων και εξισορροπήσεων

23. καλεί τα κράτη μέλη να απόσχουν από την υπερβολική χρήση ταχειών διαδικασιών, καθώς αυτές επηρεάζουν αρνητικά την ποιότητα του νομοθετικού έργου και τη δημοκρατία· καλεί τα κράτη μέλη να θεσπίσουν διαφανείς νομοθετικές διαδικασίες κατόπιν συστηματικής διαβούλευσης με διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς·

24. καλεί τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την ανεξαρτησία των εθνικών εποπτικών φορέων προκειμένου να διασφαλίζονται οι πόροι και η ελευθερία από πολιτικές παρεμβάσεις· τονίζει τη σημασία της κοινωνίας των πολιτών και των ΥΑΔ για την προώθηση της λογοδοσίας και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων· αποδοκιμάζει τους περιορισμούς που επιβάλλονται στις δραστηριότητες της κοινωνίας των πολιτών·

25. Εκφράζει την ανησυχία του για τις εξωτερικές παρεμβάσεις στα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων της χειραγώγησης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της παραπληροφόρησης· σημειώνει τις απαράδεκτες πρωτοβουλίες του Elon Musk να χρησιμοποιήσει πλατφόρμες μέσων κοινωνικής δικτύωσης για τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης σε διάφορα κράτη μέλη· καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να παρακολουθούν την κατάσταση και να εφαρμόζουν την πράξη για τις ψηφιακές

[43] Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2024, με τίτλο «Έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου» (COM(2024)0800), σ. 5.

υπηρεσίες[44] και την πράξη για τις ψηφιακές αγορές[45], μεταξύ άλλων ως απάντηση στην πρόσφατη απόφαση της Meta σχετικά με τους μηχανισμούς ελέγχου γεγονότων·

Συστάσεις

26. ενθαρρύνει την Επιτροπή να χρησιμοποιεί σαφέστερη διατύπωση κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις αξίες που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ· ζητεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων, με μηχανισμούς παρακολούθησης και μετρήσιμα κριτήρια αναφοράς· προτείνει έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό παρακολούθησης του κράτους δικαίου με τη συμμετοχή όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και των υποψήφιων χωρών, προκειμένου να προαχθεί η ομοιομορφία· προτείνει να συγκροτηθεί μόνιμη ομάδα για την παρακολούθηση των παραβιάσεων του κράτους δικαίου από τα κράτη μέλη·

27. τονίζει τη σημασία των ανεξάρτητων δικαστικών συστημάτων και της πρόσβασης σε δωρεάν νομική συνδρομή ώστε να διασφαλίζεται η ίση πρόσβαση στη δικαιοσύνη· επαναλαμβάνει ότι οι επαρκείς πόροι, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών και του προσωπικού, είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης·

28. καλεί την Επιτροπή να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη συμμετοχή της ΕΕ στην GRECO ως ορόσημο στην καταπολέμηση της διαφθοράς·

29. καλεί τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την ελευθερία, την ανεξαρτησία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης και να καταπολεμήσουν την παραπληροφόρηση· ζητεί την ταχεία εφαρμογή του ΕΚΕΜΕ·

30. επισημαίνει τον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών και των ανεξάρτητων εποπτικών φορέων στην παρακολούθηση και στήριξη της εφαρμογής των συστάσεων της έκθεσης για το κράτος δικαίου·ζητεί ένα διαρθρωμένο πλαίσιο διαλόγου με τους πολίτες ώστε να ενσωματώνονται οι συνεισφορές της κοινωνίας των πολιτών στον ετήσιο κύκλο του κράτους δικαίου, όπως συνιστούν η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ)[46] και τα δίκτυα της κοινωνίας των πολιτών[47]· επαναλαμβάνει τη σημασία της ευρείας διαβούλευσης κατά την εκπόνηση της έκθεσης·

31. τονίζει ότι το συνέρχεσθαι ειρηνικώς και η ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και της έκφρασης αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα που προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο και είναι ουσιώδους σημασίας για τη δημοκρατία και τη λογοδοσία των κυβερνήσεων· καταδικάζει τις αυξημένες πιέσεις που ασκούνται εν προκειμένω, και σημειώνει την

[44] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) (ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σ. 1, ELI http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).
[45] Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές) (ΕΕ L 265 της 12.10.2022, σ. 1, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj).
[46] Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, της 14ης Φεβρουαρίου 2024, με θέμα «Ενίσχυση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών και της συμμετοχικής δημοκρατίας στην ΕΕ: μελλοντική πορεία».
[47] Civil Society Europe, «Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2024 Annual Rule of Law Report» [Κοινή συμβολή της κοινωνίας των πολιτών στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών στην ετήσια έκθεση του 2024 για το κράτος δικαίου], Ιούνιος 2024.

τάση περιορισμού των δικαιωμάτων αυτών· καλεί τα κράτη μέλη να διερευνήσουν διεξοδικά την υπερβολική χρήση βίας και τη διακριτική μεταχείριση από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου·

32. θεωρεί ότι η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν τους μηχανισμούς χρηματοδότησης για τις ΟΚΠ και τις πρωτοβουλίες που ενισχύουν τη δικαιοσύνη και υποστηρίζουν την ανεξαρτησία των δικαστηρίων· συνιστά στην Επιτροπή να καταρτίσει στρατηγική για την προστασία της κοινωνίας των πολιτών και των ΥΑΔ·

33. καλεί επιτακτικά την Επιτροπή να εισαγάγει έναν νέο πυλώνα στην ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου που να εστιάζει στην καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων·

34. επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς την Επιτροπή να ενσωματώσει περαιτέρω εργαλεία αντίδρασης στην έκθεση για το κράτος δικαίου, όπως οι διαδικασίες του άρθρου 7 ΣΕΕ, ο γενικός μηχανισμός αιρεσιμότητας και οι διαδικασίες επί παραβάσει[48]·

35. τονίζει τη σημασία να ενσωματωθούν τα ορόσημα του κράτους δικαίου σε χρηματοδοτικά μέσα όπως ο ΜΑΑ· αποδοκιμάζει την αποδέσμευση ενωσιακών κονδυλίων στην Ουγγαρία παρά τις ελλείψεις στην εν λόγω χώρα όσον αφορά τη δικαστική ανεξαρτησία και τα πλαίσια καταπολέμησης της διαφθοράς· συνιστά να ανασταλούν οι εκταμιεύσεις ωσότου εκπληρωθούν όλα τα κριτήρια αναφοράς του κράτους δικαίου·

36. πιστεύει ότι θα πρέπει να ενισχυθεί ο διοργανικός διάλογος και η συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά το κράτος δικαίου· ζητεί να καθιερωθεί μόνιμος διοργανικός διάλογος σχετικά με το κράτος δικαίου, με τη συμμετοχή του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής, μεταξύ άλλων· καλεί το Συμβούλιο να καταστήσει πιο συμπεριληπτικό τον διάλογό του για το κράτος δικαίου προσκαλώντας στις συνόδους του άλλα θεσμικά όργανα, όπως η Επιτροπή της Βενετίας, ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και εκπρόσωποι του Κοινοβουλίου·

37. συνιστά στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να παρακολουθούν τις εξωτερικές παρεμβάσεις, ιδίως τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για χειραγώγηση και κακόβουλους σκοπούς, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τους από άτομα όπως ο Elon Musk για να επηρεάσουν την κοινή γνώμη και να διαδώσουν παραπληροφόρηση στην Ευρώπη· υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να μεριμνά για την ορθή εφαρμογή του κράτους δικαίου εντός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, και ζητεί να συμπεριληφθούν τα θεσμικά όργανα της ΕΕ στην ετήσια αξιολόγηση της έκθεσης για το κράτος δικαίου·

38. επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συμπεριλάβει την Αλβανία, το Μαυροβούνιο, τη Βόρεια Μακεδονία και τη Σερβία στην ετήσια έκθεσή της για το κράτος δικαίου, και ενθαρρύνει τη στενή αξιολόγηση του κράτους δικαίου σε αυτές τις υπό ένταξη χώρες·

°

[48] Ουγγρική Επιτροπή του Ελσίνκι, Disregard for EU values: a snapshot of RoL issues in Hungary in light of the Article 7 procedure [Περιφρόνηση των ενωσιακών αξιών: στιγμιότυπο των ζητημάτων κράτους δικαίου στην Ουγγαρία υπό το πρίσμα της διαδικασίας του άρθρου 7], 12 Νοεμβρίου 2024.

° °

39. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.